

En el procés d'independència de Lituània, la societat civil hi va tenir un paper determinant. I els actors polítics estaven totalment units en la causa?

—Sí, el context, l'ocupació soviètica, ens obligava a tots a estar units pel país, i com que no teníem partits polítics propis, la societat civil era la clau per tirar endavant, la nostra única arma era un front popular, que van integrar famosos, intel·lectuals, filòsofs, escriptors, esportistes, activistes civils, dissidents i també alguns comunistes. El nostre sistema de partits havia estat rebentat pels invasors i, per tant, els polítics no teníem les estructures necessàries per posar-nos al capdavant del procés.

—La solidaritat de les tres repúbliques bàltiques -Estònia, Letònia i Lituània- amb la cadena humana de 1989 va ser la clau perquè la comunitat internacional entengués la voluntat d'independència?

—Va ser una gran acció civil amb transcendència i significat polític, les imatges i els vídeos van donar la volta al món i van evidenciar que les tres repúbliques volíem un procés pacífic d'independència, i que aquesta era la nostra única opció, la via democràtica i la pau. Aquest era el missatge que emetíem al món, mentre que la Unió Soviètica emetia un missatge de violència i ocupació il·legal de territoris. I mirant enrere, després d'aquella cadena humana es van produir des dels soviètics moltes provocacions per intentar dur el procés al terreny de la violència, però també d'alguns radicals que van unir-se al front popular amb la intenció d'obrir una lluita no democràtica per la independència. Però el front popular els va rebutjar.

—La repressió de Rússia va ser molt violenta, políticament i militarment. En algun moment van pensar de tirar la tovallola?

—No, en cap moment. Vam estar absolutament units en cada segon de la nostra lluita democràtica. Diversos membres del partit comunista també volien la independència, però tenien molta por de ser executats si assolíem la independència, hi havia sentiments barrejats i contradictoris en aquest partit. Però el 100% de la societat civil estava unida, i de fet, no vàrem veure ni una sola organització civil que fes resistència contra el procés democràtic.

—El Govern de Lituània tenia assegurat algun suport internacional abans de proclamar la independència?

—El consell que ens donaven els països era que no intentéssim empenyar l'aleshores president executiu de l'URSS, Mikhaïl Gorbatxov, l'impulsor de la *perestroika* -procés de reforma política soviètica-, i consideraven que els moviments d'Estònia, Letònia i Lituània podien desestabilitzar aquest procés. Però nosaltres els responíem que no teníem gens d'interès a incomodar Gorbatxov, sinó que tot just volíem recuperar la nostra sobirania. Per tant, oficialment no vam tenir cap mena de suport de la comunitat internacional, però sí que extraoficialment teníem simpaties d'algun país.

—Per exemple?

—El canceller Helmut Kohl i Margaret Thatcher van ser més oberts de ment, si

bé també ens recomanaven que anéssim amb compte, i fins i tot que penséssim en l'opció de postposar les nostres aspiracions nacionals fins al final de la *perestroika*. La UE tampoc no ens va rebre amb els braços oberts, és clar... Però la societat civil de molts països, especialment els escandinaus, van fer actes de suport a la nostra causa. Recordo que el d'Oslo va ser especialment potent. En definitiva, teníem el suport de les persones, però no dels governs.

—Després de vint-i-cinc anys d'independència, Lituània és un país cohesionat econòmicament i socialment?

—Depèn amb què ho comparem... Una part de la població està molesta perquè voldria viure com Suècia, però evidentment és impossible tenir el seu nivell de vida, ni abans ni ara. La feina dels polítics és gestionar honestament les

AUDRONIUS AZUBALIS

«Els catalans ho tindreu molt més difícil que Lituània»

Audronius Azubalis (Vilnius, Lituània, 1958) és diputat del principal partit de l'oposició a Lituània, els democratacristians. Entre el 2010 i el 2012 va ser ministre d'Afers Exteriors. Ha visitat Catalunya convidat, junt amb la diputada socialdemòcrata Birute Vesaite, per l'Associació Catalunya-Lituània i DIPLOCAT. EL TEMPS parla amb ell sobre la independència de Lituània el 1990 i el procés català.

Entrevista de Gemma Aguilera
Fotografia de Jordi Play

expectatives de la gent. Tenim una renda per càpita del 70% respecte de la mitjana europea, no és una xifra dolenta, però a la gent no li pots parlar de percentatges, et diuen: "no em parlis de macroeconomia, vull més euros a la meua butxaca!". Però d'ençà de la crisi hem crescut, el 2014 un 3,7%, i enguany, malgrat el conflicte rus, creixerem un 2,7%. El 25% de les exportacions anaven cap a Rússia i han caigut en picat sectors com el turisme i el transport; però, per fortuna, ja no depenem energèticament només de Rússia i els preus del gas han baixat.

—**Se senten incompresos per la UE, amb la situació provocada per la invasió russa a l'est d'Ucraïna?**

—Molt. El sud d'Europa no s'adona d'allò que significa Rússia per a nosaltres, ens evoca mals records, cada família té la seva història de deportacions a Rússia.

I no sé com la UE pot parlar de "crisi" a Ucraïna. No és una crisi, és una agressió directa contra un país membre de l'ONU que trenca l'ordre mundial establert després de la Segona Guerra Mundial. Putin fa actes terroristes, i quan ho denunciem a la UE, ens diuen que estem provocant. De vegades fa la sensació que els que manen a la UE són tan diplomàtics que passen de la ratlla. Hi ha moltíssimes evidències internacionals que Putin practica terrorisme a Ucraïna i dirigeix agressions militars directes, però Rússia té una llarga tradició a fer creure que una cosa que és blanca la gent acabi convençuda que és negra, encara que els seus ulls la vegin blanca. És el fruit de la tradició estalinista, un sistema de propaganda molt potent.

—**La UE té por de Rússia?**

—La UE ha perdut l'habilitat de la confrontació, i aquest és el gran drama

de la UE, que s'ho empassa tot perquè no sap gestionar un conflicte, i això ho demostra també amb el seu esquema de defensa. No crec que Putin tingui força militar i econòmica per allargar massa la seva agressió, perquè estem parlant d'una despesa de molts milions d'euros al dia en armament, però la seva estratègia a Ucraïna passa per rebentar-la econòmicament i socialment, i aquí sí que la UE té una oportunitat d'ofegar-lo, impeding la seva estratègia i ajudant els ucraïnesos.

—**Catalunya viu un procés polític per assolir la seva independència. Des de Lituània quina anàlisi se'n fa?**

—Per descomptat, mereix tot el respecte la voluntat d'un poble d'autodeterminar-se per la via democràtica. Només puc parlar des de la nostra experiència, i dir-vos que qualsevol moviment és acceptat, i és un dret, si es construeix sobre valors democràtics i s'implementa d'una forma totalment pacífica.

—**És el cas de Catalunya. Però Espanya no accepta la premissa democràtica.**

—En el cas de Lituània va ser molt més fàcil, perquè érem una nació ocupada. Tothom va entendre que l'URSS estava ocupant il·legalment un territori, i que l'URSS no era un país democràtic. Això ens posava les coses més fàcils, però en el vostre cas, la comunitat internacional mai no pensarà que Espanya no és un estat democràtic ni que Catalunya és un país militarment ocupat. És per això que penso que el vostre procés serà més llarg i difícil, perquè teniu llibertat d'expressió de premsa. Això és una sort molt gran, però alhora fa més difícil qualsevol moviment polític. Potser heu de prendre més temps. És difícil combatre un Govern central, és una feina de dia a dia, any rere any, i els fruits trigaran a arribar. Necessitareu molt de temps per convèncer Madrid que cal fer un referèndum. Ho tindreu molt més difícil que nosaltres.

—**Creu que Madrid acabarà pactant una consulta democràtica com ha passat entre Escòcia i Anglaterra?**

—No puc especular amb això, però penso que no teniu cap altra opció que no sigui demostrar, dia a dia, que voleu separar-vos. Podeu organitzar esdeveniments per tenir ressò internacional i explicar la vostra causa. La gent no és estúpida, i si realment ho voleu, i ho voleu democràticament, al final us en sortireu. Si la vostra gent ho desitja, al final serà una realitat, però heu de ser pacients. •